

**2^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών
«Τα δικαιώματα των ηλικιωμένων γυναικών και η προστασία τους»**

Πρόεδρος: Παναγιώτης Μουμτσάκης

Αντιπρόεδρος: Γεώργιος Παστέλης

Πίνακας Περιεχομένων

1.Καλωσόρισμα του Προεδρείου	2
2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των γυναικών	3
3. Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών: ρόλος και αρμοδιότητες.....	4
4. Επεξήγηση Ορολογίας	5
5. Εισαγωγή στη Γενική Σύσταση 27	6
6. Εργασία και Δία Βίου Μάθηση.....	7
7. Κοινωνικός Αποκλεισμός και Φτώχεια.....	8
8. Υγεία.....	10
9. Συμπεράσματα.....	12
10. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες	12
12. Βιβλιογραφία	13

1. Καλωσόρισμα του Προεδρείου

Αξιότιμοι εκπρόσωποι,

Με ιδιαίτερη χαρά και ευχαρίστηση σας καλωσορίζουμε στην 2η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του Ο.Η.Ε για τα δικαιώματα του Ανθρώπου «Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη», που θα πραγματοποιηθεί από τις 15 μέχρι και τις 17 Δεκεμβρίου στη Θεσσαλονίκη.

Κατά τη διάρκεια των διεργασιών της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών θα συζητήσουμε το άρθρο 27: *Τα δικαιώματα των ηλικιωμένων γυναικών και η προστασία τους*, το οποίο αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW).

Ο Οδηγός Μελέτης, αποσκοπεί στην παρουσίαση των βασικών παραμέτρων του θέματος και στην εξοικείωση σας με αυτό. Επιπλέον ορίζει κάποια βασικά θέματα τα οποία θα πρέπει να τεθούν υπό συζήτηση εντός των εργασιών της Επιτροπής. Σας βεβαιώνουμε ότι, εάν αξιοποιήσετε με σωστό τρόπο τον οδηγό μελέτης και, προχωρήσετε σε μια δομημένη έρευνα για την πολιτική της χώρας που εκπροσωπείτε, θα είστε επαρκώς προετοιμασμένοι για τις επερχόμενες συνεδριάσεις της Επιτροπής μας.

Επιπρόσθετα, ως εκπρόσωποι Κρατών καλείσθε να επιχειρηματολογήσετε, να συνεργαστείτε και να παρέχετε πρακτικές λύσεις στα ερωτήματα που τίθενται. Από τη θέση μας, θα βρισκόμαστε στη διάθεση σας σε όλη τη διάρκεια της προσομοίωσης και πριν από αυτήν για οποιεσδήποτε ερωτήσεις και παρατηρήσεις. Σας καλωσορίζουμε επίσημα στη Θεσσαλονίκη και δεσμευόμαστε ότι θα καταβάλουμε κάθε προσπάθεια για να μετατρέψουμε αυτές τις τρεις ημέρες σε μία αξέχαστη εμπειρία για όλους μας.

Με εκτίμηση,

Παναγιώτης Μουμτσάκης

Γιώργος Παστέλης

2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των γυναικών

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945, και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών μελών. Σήμερα αριθμεί 193 κράτη-μέλη.

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη, με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την *«ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας»*.

Η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) υπογράφηκε το 1979 και αποτελεί έναν από τους πολλούς μηχανισμούς προστασίας του ΟΗΕ, στοχεύοντας στην επίτευξη της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και στη βελτίωση της θέσης της γυναίκας στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι. Με βάση το άρθρο 1 της Σύμβασης κάθε περιορισμός που βασίζεται στη διαφορά του φύλου και οδηγεί στην αποστέρηση θεμελιωδών ελευθεριών του ανθρώπου, συνιστά διάκριση σε βάρος των γυναικών η οποία αντιτίθεται και στο περιεχόμενο του άρθρου 1 παρ. 3 του Χάρτη του Ο.Η.Ε., αλλά και του άρθρου 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΟΔΔΑ). Τέλος, η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των γυναικών προβλέπει και τη δημιουργία αντίστοιχης Επιτροπής.

3. Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών: ρόλος και αρμοδιότητες

Η Σύμβαση όπως προαναφέρθηκε, προβλέπει τη δημιουργία της Επιτροπής για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών. Η Επιτροπή, μελετά λεπτομερώς τις εκθέσεις που κάθε Κράτος-Μέρος της Σύμβασης υποβάλλει σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων στο εσωτερικό του και προχωρά σε σχόλια και συστάσεις στο αντίστοιχο Κράτος-Μέρος με τη μορφή συμπερασματικών παρατηρήσεων. Αυτές είναι “ευρείες σε περιεχόμενο αλλά περιορισμένες σε αποτελεσμα” καθώς δεν είναι νομικά δεσμευτικές. Επιπλέον, εκδίδει γενικά σχόλια για την περαιτέρω ερμηνεία των διατάξεων της Σύμβασης. Παράλληλα, από το 2000 και έπειτα, που τέθηκε σε ισχύ το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση, είναι επιφορτισμένη με την αξιολόγηση ατομικών αναφορών.

Κατά την Τεσσαρακοστή Δεύτερη Σύνοδο που πραγματοποιήθηκε από τις 20 Οκτωβρίου έως τις 7 Νοεμβρίου 2008, η Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών, ανησυχώντας για τις πολλαπλές μορφές διακρίσεων που υφίστανται καθημερινά οι ηλικιωμένες γυναίκες και λόγω του γεγονότος ότι στις προηγούμενες εκθέσεις των Κρατών – Μερών τα δικαιώματα των ηλικιωμένων γυναικών δεν εξετάζονται συστηματικά, αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 21 της Σύμβασης να υιοθετήσει μια γενική σύσταση για τις ηλικιωμένες γυναίκες και την προστασία των δικαιωμάτων τους.

Εν κατακλείδι, το θέμα της ημερήσιας διάταξης που θα εξετασθεί στην Επιτροπή μας στην φετινή προσομοίωση είναι “ Τα δικαιώματα των ηλικιωμένων γυναικών και η προστασία τους “. Συνεπώς βοηθητικό εργαλείο είναι η Γενική Σύσταση #27 για τα δικαιώματα των ηλικιωμένων γυναικών και τη προστασία αυτών.

4. Επεξήγηση Ορολογίας

Προτού ξεκινήσει η περιγραφή και η ανάλυση του κύριου θέματος, κρίνεται σκόπιμο και χρήσιμο να παρατεθούν κάποιοι ορισμοί - κλειδιά. Οι ορισμοί αυτοί, θα λειτουργήσουν υποστηρικτικά στη διαδικασία των συζητήσεων, και δίνονται ώστε να δημιουργηθεί μία κοινή βάση συζήτησης.

Ηλικιωμένα Άτομα: Ο όρος “ηλικιωμένα άτομα”, σύμφωνα με τις στατιστικές υπηρεσίες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, αναφέρεται στα άτομα ηλικίας εξήντα (60) ετών και άνω. Αυτός ο όρος είναι ο επίσημος όρος που χρησιμοποιείται, έχοντας ως συνώνυμους όρους τους “τρίτη ηλικία”, “ηλικιωμένοι”, “γηρατεία”. Για άτομα άνω των ογδόντα (80) ετών, χρησιμοποιείται ο όρος “τέταρτη ηλικία”.

Εργασία: Ο όρος “εργασία” είναι η μεθοδική και υπεύθυνη σωματική ή πνευματική προσπάθεια του ανθρώπου, που αποβλέπει στη δημιουργία υλικών, πνευματικών και ηθικών αγαθών, για την ικανοποίηση των αναγκών του. Η εργασία μπορεί να έχει διάφορες μορφές, όπως σωματική, πνευματική, ατομική, ομαδική ή/και μεικτή.

Δια Βίου Μάθηση: Σύμφωνα με τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς ως δια βίου μάθηση ορίζονται “όλες οι μορφές μαθησιακών δραστηριοτήτων στη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, που αποσκοπούν στην απόκτηση ή την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες συμβάλουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, στην επαγγελματική ένταξη και εξέλιξη του ατόμου, στην κοινωνική συνοχή, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής στα κοινά και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη”.

Κοινωνικός Αποκλεισμός: Ο κοινωνικός αποκλεισμός δεν διαθέτει έναν καθολικά αποδεκτό ορισμό λόγω της πολυδιάστατης φύσης του. Συνοπτικά, ο κοινωνικός αποκλεισμός σχετίζεται με την ύπαρξη φαινομένων όπως η περιθωριοποίηση, η απομόνωση, η φτώχεια, η αποκλίνουσα συμπεριφορά, η κοινωνική αποβολή και το στίγμα.

Υγεία: Συμφώνα με τον πρόλογο του καταστατικού του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, ο όρος “υγεία” αναφέρεται στην κατάσταση της πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι μόνο η απουσία ασθένειας ή αναπηρίας.

5. Εισαγωγή στη Γενική Σύσταση 27

Η άνευ προηγουμένου δημογραφική γήρανση, λόγω της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου και των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και οι μειώσεις στα επίπεδα γονιμότητας και η αυξανόμενη μακροζωία, έχουν οδηγήσει τον 21ο αιώνα να λογίζεται ως αιώνας του γήρατος. Ενδεικτικά μέσα στα επόμενα 36 χρόνια αναμένεται να υπάρξουν περισσότεροι άνθρωποι άνω των 60 ετών από ότι παιδιά κάτω των 15 ετών και εκτιμάται ότι το 2050, ο αριθμός των ηλικιωμένων θα είναι πάνω από 2 δισεκατομμύρια ή 22 τοις εκατό του παγκόσμιου πληθυσμού, έναν πρωτοφανή διπλασιασμό του σημερινού 11 τοις εκατό του πληθυσμού που είναι πάνω από 60 ετών.

Η Γενική Σύσταση 27 διερευνά τη σχέση ανάμεσα στα άρθρα της Σύμβασης και στις ηλικιωμένες γυναίκες και το πώς ο παράγοντας “γήρας” μπορεί να δυσκολέψει περισσότερο την ήδη ευπαθή ομάδα των γυναικών και να αυξήσει τις σε βάρος τους διακρίσεις. Αυτές οι διακρίσεις σε βάρος των ηλικιωμένων γυναικών είναι πολυδιάστατες σε διεθνή κλίμακα, προκαλούνται από πληθώρα αιτιάσεων και εντοπίζονται στον χώρο της συμμετοχής στον δημόσιο και πολιτικό βίο, της εκπαίδευσης, της εργασίας, της υγείας, των κοινωνικών παροχών, της κοινωνικής πρόνοιας, του γάμου και της οικογένειας. Η Σύσταση καλεί τα Κράτη-Μέρη να καταργήσουν ή να τροποποιήσουν νόμους και έθιμα που ενισχύουν τις διακρίσεις σε βάρος των ηλικιωμένων γυναικών και να διασφαλίσουν την προστασία αυτών.

Συμπερασματικά στα πλαίσια της Επιτροπής θα συζητηθούν αφενός, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένες γυναίκες στην πρόσβαση σε θέσεις εργασίας και στην επιμόρφωσή τους στον επαγγελματικό κλάδο. Αφετέρου, θα ασχοληθούμε με το κοινωνικό φαινόμενο του παραγκωνισμού των ηλικιωμένων γυναικών και της φτώχειας, ενώ τέλος θα εξετασθούν οι δυσκολίες πρόσβασης στα συστήματα υγείας και η ανεπαρκής παροχή ιατρικής περίθαλψης και φροντίδας.

6. Εργασία και Δία Βίου Μάθηση

Αναμφίβολα και τα δύο φύλα αντιμετωπίζουν κακή μεταχείριση και περιθωριοποίηση, ενώ βρίσκονται στην Τρίτη ηλικία. Ωστόσο, για τις γυναίκες ο αντίκτυπος της ανισότητας των δύο φύλων επιδεινώνεται σε αυτήν την περίοδο της ζωής τους, προκαλώντας ποικίλα προβλήματα στον χώρο της εργασίας και της εκπαίδευσης.

Αρχικά, η παραβίαση των δικαιωμάτων των γυναικών για ίσες ευκαιρίες πρόσληψης και απασχόλησης στον εργασιακό τομέα, λόγω της περιθωριοποίησής τους με κριτήρια το φύλο και την ηλικία, έχει ως αποτέλεσμα να εργάζονται λιγότερες γυναίκες απ' ό,τι άντρες. Ακόμη παρατηρείται άνιση μεταχείριση σε βάρος των γυναικών, καθώς και δυσανάλογα χαμηλότεροι μισθοί για ίδια εργασία, ή εργασία ίσης αξίας συγκριτικά με τους άντρες σε πολλά Κράτη-Μέλη. Επιπλέον, πολλές φορές οι ηλικιωμένες γυναίκες αναγκάζονται να συνταξιοδοτηθούν και να εγκαταλείψουν την εργασία τους νωρίτερα από τους άντρες, ανεξάρτητα από τις δικές τους επιθυμίες και από το πόσο θεωρούν τους εαυτούς τους παραγωγικούς. Παράλληλα, είναι συχνό φαινόμενο οι ηλικιωμένες γυναίκες να αναγκάζονται σε χαμηλότερη ή και καθόλου σύνταξη σε σχέση με τους άνδρες.

Δυσχερής είναι και η θέση των ηλικιωμένων γυναικών στον τομέα της διά βίου εκπαίδευσης. Η ΟΔΔΑ στο άρθρο 26 παρ. 2 συνδέει την εκπαίδευση εν γένει με την πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και τον σεβασμό των θεμελιωδών ελευθεριών. Παρόλα αυτά, πολλοί εργοδότες θεωρούν, πως οι γυναίκες τρίτης ηλικίας δεν είναι κερδοφόρες «επενδύσεις» με αποτέλεσμα να μην τις παρέχουν θέση σε διαδικασίες επαγγελματικής εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης, που θα οδηγήσει στην τελειοποίηση των ίδιων και είναι θεμελιώδες και αναφαίρετο δικαίωμα. Η αδυναμία συμμετοχής των ηλικιωμένων γυναικών στα προγράμματα αυτά, καθώς και οι άνισες ευκαιρίες των γυναικών σε εκπαίδευση, οδηγεί σε φαινόμενα αναλφαβητισμού με αποτέλεσμα να αδυνατούν να βρουν εργασία και να παραμένουν με χαμηλό ή και καθόλου εισόδημα.

Όλα τα παραπάνω έχουν σοβαρές συνέπειες στις ζωές των ηλικιωμένων γυναικών. Αρχικά, οι ηλικιωμένες γυναίκες που αντιμετωπίζουν προβλήματα αναλφαβητισμού ή έλλειψης στοιχειώδους εκπαίδευσης δεν έχουν την δυνατότητα εξεύρεσης των απαραίτητων πόρων. Η ανυπαρξία σημαντικών εισοδημάτων, λοιπόν, λόγω χάρη μισθού ή σύνταξης, παραβιάζει το αναφαίρετο δικαίωμα των γυναικών για μια αξιοπρεπή ζωή. Αυτό συμβαίνει καθώς με ελάχιστους πόρους οι γυναίκες τρίτης ηλικίας, σε πολλά Κράτη-Μέλη, δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό, κατάλληλη

τροφή, στέγαση και εξοπλισμό που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους, ιδιαίτερα των γυναικών με αναπηρία.

Η Γενική Σύσταση 27 της Σύμβασης τονίζει την σημασία των γυναικών τρίτης ηλικίας για την κοινωνία, ενισχύει τα Κράτη-Μέρη να εξασφαλίσουν την παρουσία των γυναικών αυτών στην οικονομική και κοινωνική ζωή εξαλείφοντας όλα τα στερεότυπα, καθώς και να μειωθούν οι ανισότητες στον επαγγελματικό χώρο. Πιο συγκεκριμένα, τα Κράτη-Μέρη θα πρέπει να στρέψουν την προσοχή τους στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στον εργασιακό χώρο και να διευκολύνουν την παρουσία τους στον επαγγελματικό τομέα, εξαλείφοντας στερεότυπα που σχετίζονται με την ηλικία και το φύλο. Επιπλέον, καλεί τα Κράτη-Μέρη να μεριμνήσουν για την παροχή σύνταξης σε ηλικιωμένες γυναίκες χωρίς εισόδημα, καθώς και να αντιμετωπίσουν την ανισότητα όσον αφορά την παροχή σύνταξης για την ίδια έμμοσθη εργασία μεταξύ ηλικιωμένων γυναικών και αντρών. Ακόμα, ενισχύει τα Κράτη-Μέρη να φροντίσουν για την ισότητα ευκαιριών στον τομέα της εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης για τις γυναίκες όλων των ηλικιών. Τέλος, προβλέπει πως η νομοθεσία αυτή θα πρέπει να ανανεώνεται συχνά, ώστε να συμπορεύεται με τις τελευταίες επιστημονικές και κοινωνικές εξελίξεις.

7. Κοινωνικός Αποκλεισμός και Φτώχεια

Σήμερα πολλές ηλικιωμένες γυναίκες και συγκεκριμένα αυτές που είναι καθηλωμένες στο σπίτι τους, δεν έχουν την δυνατότητα να συμμετάσχουν σε πολιτισμικές, ψυχαγωγικές και κοινωνικές δραστηριότητες, πράγμα που τις απομονώνει και έχει αρνητικό αντίκτυπο στην υγεία τους.

Σε πολλές χώρες, η πλειοψηφία των ηλικιωμένων γυναικών ζει σε επαρχιακές περιοχές, όπου η πρόσβαση σε υπηρεσίες είναι ακόμα πιο δύσκολη, εξαιτίας της ηλικίας τους και του βαθμού φτώχειας. Η άρνηση του δικαιώματος τους σε νερό, τροφή και στέγη είναι κομμάτι της καθημερινότητας πολλών φτωχών ηλικιωμένων γυναικών από την επαρχία. Οι ηλικιωμένες γυναίκες είναι πιθανόν να μην μπορούν να πληρώσουν για κατάλληλη τροφή, λόγω ενός συνδυασμού παραγόντων, όπως οι υψηλές τιμές των τροφίμων και η ανεπάρκεια του εισοδήματος τους, η κοινωνική ασφάλιση και η πρόσβαση σε πόρους. Επίσης η επέκταση αποπληρωμής δανείων και τα οικονομικά προγράμματα, συχνά έχουν ηλικιακούς περιορισμούς ή άλλα κριτήρια, τα οποία αποτρέπουν τις μεγαλύτερες γυναίκες από το να έχουν πρόσβαση σε αυτά.

Γενικότερα η έλλειψη πρόσβασης στα μέσα μεταφοράς μπορεί να εμποδίσει τις ηλικιωμένες γυναίκες να χρησιμοποιήσουν τις κοινωνικές υπηρεσίες ή να πάρουν μέρος σε κοινωνικές και πολιτισμικές δραστηριότητες. Τέτοια είδους έλλειψη μπορεί να προκληθεί από το γεγονός ότι οι ηλικιωμένες γυναίκες έχουν χαμηλά εισοδήματα και ότι η κοινωνική πολιτική είναι ανεπαρκής στο να παρέχει οικονομικές και εύκολες σε πρόσβαση υπηρεσίες, ώστε να καλύψουν τις ανάγκες τους.

Ακόμα ένας σημαντικός παράγοντας που συχνά παραβλέπεται, είναι η κλιματική αλλαγή. Η κλιματική αλλαγή επιδρά διαφορετικά στις γυναίκες, που λόγω της ηλικίας, του φύλου, αλλά και των κοινωνικών παραδόσεων, ρόλων και της άνιση κατανομής βοήθειας και πόρων είναι σε πιο μειονεκτική θέση όσον αφορά τις φυσικές καταστροφές. Επιπρόσθετα, η περιορισμένη πρόσβαση σε πόρους και διαδικασίες λήψης αποφάσεων αυξάνουν την αδυναμία απέναντι στην κλιματική αλλαγή.

Συμπερασματικά τα Κράτη-Μέρη έχουν υποχρέωση να εξασφαλίσουν την δυνατότητα συμμετοχής των ηλικιωμένων γυναικών στην δημόσια και πολιτική ζωή, την κατοχή δημόσιων υπουργείων σε όλα τα επίπεδα και την διευκόλυνση τους, ώστε να μπορούν να ψηφίζουν σε εκλογές είτε να κατεβαίνουν ως υποψήφιας.

Παράλληλα, τα Κράτη-Μέρη πρέπει να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι γυναίκες της τρίτης ηλικίας έχουν πρόσβαση σε επαρκή σίτιση και στέγη που να καλύπτει τις ανάγκες τους, και όλα τα εμπόδια που δυσχεραίνουν την κινητικότητα των ηλικιωμένων ατόμων και τους εξαναγκάζουν σε περιορισμό θα πρέπει να αφαιρεθούν. Επίσης, τα Κράτη-Μέρη θα πρέπει να παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες που επιτρέπει στις γυναίκες να ζουν στο σπίτι τους ανεξάρτητες για όσο είναι δυνατό.

Εν κατακλείδι, τα Κράτη-Μέρη πρέπει να αναγνωρίσουν ότι οι ηλικιωμένες γυναίκες είναι μια σημαντική πηγή στην κοινωνία, και να υποχρεωθούν να λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά μέτρα για να εξαλείψουν προκαταλήψεις ενάντια στις ηλικιωμένες γυναίκες. Οφείλουν να υιοθετήσουν συγκεκριμένες πολιτικές και μέτρα με βάση το φύλο ώστε να εξασφαλίσουν την ολοκληρωτική και αποτελεσματική συμμετοχή των ηλικιωμένων γυναικών, στην πολιτική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική ζωή, και οποιοδήποτε άλλο πεδίο της κοινωνίας.

8. Υγεία

Σύμφωνα με την Σύμβαση, τα Κράτη-Μέρη που την επικύρωσαν είναι υποχρεωμένα να προωθούν ίσες ευκαιρίες στην πρόσβαση των ατόμων στον τομέα της υγείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, που έκτοτε έγιναν βασικές υποχρεώσεις του κράτους. Πιο, συγκεκριμένα το άρθρο 12 της σύμβασης προβλέπει ότι:

“1. Τα Κράτη - Μέρη πρέπει να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών στο πεδίο της παροχής υγείας, ώστε να βεβαιώσουν, στη βάση της ισότητας των ανδρών και των γυναικών, τη πρόσβαση σε υπηρεσίες παροχής υγείας, συμπεριλαμβανομένου αυτών που αφορούν διαδικασίες οικογενειακού προγραμματισμού.

2. Ανεξάρτητα από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, τα Κράτη - Μέρη οφείλουν να προσφέρουν στις γυναίκες όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες που συνδέονται με την εγκυμοσύνη, τον τοκετό, την περίοδο μετά τη γέννηση, προσφέροντας δωρεάν υπηρεσίες όπου είναι απαραίτητο, καθώς και επαρκή διατροφή κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και του θηλασμού.”

Παρόλο, που σύμφωνα με τα παραπάνω, οι γυναίκες οποιασδήποτε ηλικίας πρέπει να έχουν απρόσκοπτη πρόσβαση στην υγεία και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, σε πολλά Κράτη-Μέρη σημειώνονται παραβιάσεις του συγκεκριμένου δικαιώματος εξαιτίας της ανισότητας και των διακρίσεων που υφίστανται οι γυναίκες, και πιο συγκεκριμένα οι γυναίκες τρίτης ηλικίας.

Την μορφή των διακρίσεων αυτών περιγράφουν τα άρθρα 14 και 21 της Γενικής Σύστασης νούμερο 27. Αρχικά, ένας λόγος που οι ηλικιωμένες γυναίκες βλέπουν τα δικαιώματά τους να καταπατούνται, είναι ότι θεωρούνται ένα αδρανές σώμα της κοινωνίας, αφού δεν διατηρούν τους παραγωγικούς και αναπαραγωγικούς ρόλους που δόθηκαν σ' αυτές σε νεαρή ηλικία. Έτσι, αντιμετωπίζονται ως βάρος τόσο από την κοινωνία, όσο και από την ίδια τους την οικογένεια, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που οι γυναίκες αντιμετωπίζουν κάποιο σοβαρό ζήτημα υγείας ή κάποια αναπηρία. Έτσι, αισθάνονται παραμελημένες και τα δικαιώματά τους, καθώς και οι ανάγκες τους δεν προωθούνται. Επομένως, η δυνατότητα πρόσβασης στο σύστημα υγείας για ασθένειες όπως ο διαβήτης, ο καρκίνος και το Alzheimer, είναι περιορισμένη και τις αποτρέπει από το να απολαύσουν τα δικαιώματά τους στον μέγιστο βαθμό.

Παράλληλα, το άρθρο 21 αναφέρει πως η αυτοδιάθεση και η συναίνεση των ηλικιωμένων γυναικών δεν γίνονται πάντα σεβαστές στις υπηρεσίες υγείας. Επιπλέον, οι υπηρεσίες αυτές περιορίζο-

νται όταν υπάρχουν περικοπές στον δημόσιο προϋπολογισμό. Ακόμα, πολλά Κράτη-Μέρη, καθώς και ακαδημαϊκές έρευνες και ΜΚΟ δεν λαμβάνουν σοβαρά υπόψιν γυναικεία φαινόμενα, όπως η εμμηνόπαυση και η περίοδος ή γυναικείες ασθένειες, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ενημέρωση για τις ηλικιωμένες γυναίκες.

Διακρίσεις δέχονται και οι γυναίκες τρίτης ηλικίας που ζουν στην επαρχία ή σε παραγκουπόλεις των πόλεων, καθώς δεν έχουν τα μέσα- μεταφορικά ή οικονομικά- να για να έχουν πρόσβαση στο σύστημα υγείας. Επίσης, η κυβερνητική πολιτική για τις περιοχές αυτές είναι περιορισμένη, με αποτέλεσμα να καθιλώνονται στο σπίτι τους και να υφίστανται ένα χαμηλό βιοτικό επίπεδο, πράγμα που αποτελεί εύφορο έδαφος για περιθωριοποίηση και κακομεταχείριση. Συγχρόνως, η έλλειψη ικανοποιητικών εισοδημάτων και συντάξεων δεν επιτρέπει τις γυναίκες αυτές δεν έχουν πρόσβαση στην υγεία και ιδιαίτερα σε Κράτη-Μέρη που το σύστημα υγείας έχει προσχωρήσει πλήρως στον ιδιωτικό τομέα και, έτσι, τα έξοδα είναι αυξημένα.

Την λύση στα προβλήματα αυτά επιχειρεί να δώσει η Γενική Σύσταση 27 της Σύμβασης. Αρχικά, προτείνει την υιοθέτηση προγραμμάτων που ανταποκρίνονται στις ψυχικές, ψυχολογικές και σωματικές ιδιαιτερότητες των γυναικών και στα προβλήματα που μπορούν να ανακύψουν από αυτές. Επίσης, υπογραμμίζει την σημασία καθιέρωσης οικονομικού και εύκολα προσβάσιμου συστήματος υγείας για τις ηλικιωμένες γυναίκες και την παράλληλη εξάλειψη των περαιτέρω χρεώσεων, την εκπαίδευση του ιατρικού προσωπικού σε γυναικεία ζητήματα, την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για χρόνιες και μη διαδώσιμες παθήσεις. Τέλος, οι ιθύνουσες αρχές θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οποιαδήποτε υπηρεσία θα πρέπει να παρέχεται με την συναίνεση των ηλικιωμένων γυναικών και ιδιαίτερα των γυναικών με αναπηρία.

9. Συμπεράσματα

Τα δικαιώματα των ηλικιωμένων γυναικών και η προστασία τους είναι μια ξεκάθαρη και άμεση δέσμευση για τα Κράτη-Μέρη της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών. Είναι ένα δικαίωμα που πρέπει να απολαύσει κάθε γυναίκα, χωρίς καμία διάκριση. Αδιαμφισβήτητα, η εφαρμογή τους δεν είναι μια εύκολη υπόθεση διότι απαιτεί την άρση κοινωνικών, οικονομικών, πολιτισμικών και πολιτικών εμποδίων. Δυστυχώς οι ηλικιωμένες γυναίκες που βρίσκονται σε μία περίοδο που θεωρείται μη παραγωγική στη πλειοψηφία των κοινωνιών υφίστανται πολυεπίπεδες διακρίσεις, λόγω φύλου και ηλικίας. Παρόλα αυτά, τίποτα δεν θα πρέπει να λειτουργεί ως τροχοπέδη στην πλήρη απόλαυση αυτού του δικαιώματος από τις γυναίκες που βιώνουν καθημερινά διακρίσεις σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής τους.

10. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες

1. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα καταλληλότερα μέτρα που θα μπορούσαν να λάβουν τα Κράτη - Μέρη, για την εξάλειψη φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού των ηλικιωμένων γυναικών;
2. Με ποια μέσα, οικονομικά και εκπαιδευτικά, μπορεί να γίνει εφικτή η οικονομική ανεξαρτησία των ηλικιωμένων γυναικών;

11. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη

- Chabaud, J. (1970). The education and advancement of women. UNESCO, Paris. (Διαθέσιμο στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0006/000642/064250eo.pdf>)
- Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων σε Βάρος των Γυναικών (Διαθέσιμο στο: <http://www.ohchr.org/en/hrbodies/cedaw/pages/cedawindex.aspx>)
- Γενικό Σχόλιο 6, Επιτροπή για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (Διαθέσιμο στο: <http://www.refworld.org/docid/4538838f11.html>).

- Παγκόσμια Συμμαχία για τα Δικαιώματα των Ηλικιωμένων Γυναικών (The Global Alliance for the Rights of Older People). (Διαθέσιμο εδώ: <http://www.rightsofolderpeople.org/>)
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΖΟΥΝ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΣ
(Διαθέσιμο στο <https://www.cityofathens.gr/symparastatis/sites/www.cityofathens.gr.symparastatis/files/%20%CE%A7%CE%91%CE%A1%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%99%CE%A9%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%97%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%99%CE%A9%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%A9%CE%9D.pdf>)
- Neglect, Abuse and Violence Against Older Women (Διαθέσιμο στο: <http://www.un.org/esa/socdev/documents/ageing/neglect-abuse-violence-older-women.pdf>)
- Σύντομη Εισαγωγή Στα Δικαιώματα Των Ηλικιωμένων Ατόμων Τα Δικαιώματα Των Ηλικιωμένων (Διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/ycmlk5vx>)

12. Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Νάσκου - Περράκη, Π. (2016). *Η διεθνής κοινότητα και η προστασία της τρίτης ηλικίας*. (Διαθέσιμο στο: https://www.academia.edu/Documents/in/%CF%84%CE%B1_%CE%B4%CE%B9%CE%B%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CE%B1%CF%84%CF%8C%CE%BC%CF%89%CE%BD_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CF%84%CF%81%CE%AF%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%B7%CE%B%CE%B9%CE%BA%CE%AF%CE%B1%CF%82)
- Νάσκου - Περράκη, Π. (2016). *Δικαιώματα του ανθρώπου: Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη, ΕκδόσειςΣάκκουλα.

Ηλεκτρονικές Πηγές

- Γενική Σύσταση 24, Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων σε Βάρος

των Γυναικών (Διαθέσιμο στο: <http://www.refworld.org/docid/453882a73.html>).

- Γενική Σύσταση 27, Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων σε Βάρος των Γυναικών (Διαθέσιμο στο: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/CEDAWC-2010-47-GC1.pdf>).
- Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (Διαθέσιμο στο: https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26230&Itemid=33).
- Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα. Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Διαθέσιμο στο: <http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=grk>).
- Εργασία. Ορισμός. Σημασία της Εργασίας. Σχεδιάγραμμα Έκθεσης Εργασίας. (Διαθέσιμο στο: <http://docplayer.gr/8727865-Ergasia-orismos-simasia-tis-ergasias-shediagramma-ekthesisergasia.html>).
- Καταστατικό Δημιουργίας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Διαθέσιμο στο: http://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf).
- Διά Βίου Μάθηση – Ορισμός (Διαθέσιμο στο: <http://www.gsae.edu.gr/el/glossari?id=690>)
- Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών (Διαθέσιμο στο: http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=14).
- Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών (Διαθέσιμο στο: http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=16)
- Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων σε Βάρος των Γυναικών (Διαθέσιμο στο: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention>)